

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D1/1/H.Y.-02/3 (Muafiyet)

Karar Sayısı : 02-28/315-130

Karar Tarihi : 14.5.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, Nejdet KARACEHENNEM, Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Rifki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: Hilal YILMAZ, İ. Yücel ARDIÇ

C- BAŞVURUDA BULUNAN: - Re'sen
- Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.

D- TARAFLAR: - Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.
Susam Sokak No:28 Cihangir-İstanbul
- Kimyevi gübre bayileri

E- DOSYA KONUSU: Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. (Bagfaş) ile kimyevi gübre bayileri arasında akdedilen "Bayilik Sözleşmesi"ne muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: 9.12.1998 tarih ve 2507 sayılı Rekabet Kurumu yazısına istinaden 14.12.1998 tarih, 3966 sayı ve 17.8.1999 tarih, 2656 sayı ile intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 5. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 28.3.2002 tarih, D1/1/H.Y.-02/3 sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 11.4.2002 tarih, REK.0.05.00.00/40 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

a) Bagfaş Bayilik Sözleşmesi'nin 7, 8, 10, 17 ve 18. maddelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu, söz konusu bayilik sözleşmesine Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağı,

b) Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan sözleşme maddelerinin değiştirildikten sonra, 1997/3 veya 1997/4 sayılı grup muafiyeti tebliğleri yahut 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyetten faydalanabileceği; uygun düzenlemelerin yapılarak Kurumumuza tevsik edilmesi gerektiği; söz konusu değişikliklerin yapılmaması durumunda Kanun'un 4. maddesi bağlamında işlem yapılması gerektiği,

c) Bagfaş Bayilik Sözleşmesi'nin süresi içinde bildirilmemesi nedeniyle;

- Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.'ye, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi birinci fıkrasının (c) bendi ve 2002/1 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği uyarınca 1.454.027.000 TL.,

- 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin üçüncü fıkrası ve 2002/1 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği uyarınca, 19.11.1998 tarihindeki Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. Yönetim Kurulu Üyelerinin her birine 145.402.700 TL.

para cezası verilmesi gerektiği

ifade edilmektedir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H-1. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H-1.1. Esas Bakımından Değerlendirme

Başvuru konusu bayilik sözleşmesinin rekabeti kısıtlayıcı olduğu tespit edilen maddelerine aşağıda yer verilmiştir.

"Bayi haksız ve kırıcı rekabet ve Şirketçe tayin edilen fiyat politikalarına aykırı çalışma yapamaz, tedbir alamaz. Bayi, Bagfaş'ın belirlediği ve bundan sonra belirleyeceği fiyatlara uymayı peşinen kabul eder. Şirket bu tür rekabeti önlemek amacı ile gerekli gördüğü her türlü tedbiri alabileceği gibi bayinin satış fiyatlarını ve kayıtlarını da kontrolü altında tutabilir. Bayi bu tedbirlere uymayı ve gerek kayıtlarının gerekse deposundaki mevcut stokun Bagfaş'ca dilediği zamanda tetkik ve murakabesine peşinen muvaffakat etmiştir." (madde 8),

"Bayi anlaşma konusu kimyevi gübreleri kendi bölgesindeki bitkisel üretim yapan gerçek veya tüzel kişilere devletçe neşredilen kararnameler ve Şirket tarafından bildirilecek tebliğlere aynen uyararak Bagfaş'ca belirlenen fiyat ve miktarda satmayı kabul ve taahhüt eder...." (madde 10),

"Bayi'nin her cins gübre için çiftçiye peşin veya perakende satış fiyatı aynı olacak ve bu fiyatlar şirket tarafından bayilere bildirilecektir...Bayi azami perakende satış fiyatlarını iş yerinin görülebilir bir yerine okunaklı bir şekilde asmak zorundadır." (madde 17)

"Bayi vadeli satış yapabilir ancak vade farkı olarak şirketin vadeli satışlarda uyguladığı aylık vade ve fark oranından fazla fark uygulayamaz." (madde 18)

Dosya mevcudu bilgilerden, bayilerle yapılan görüşmeler neticesinde Bagfaş'ın yeniden arz koşullarını tespitine yönelik herhangi bir eylem içine girmediğinin belirlendiği anlaşılmıştır. Ancak, bayilik sözleşmesinin anılan maddeleri, bayinin satış fiyatlarının ve satışlarda uygulayacağı vadelerin Bagfaş tarafından belirlenmesini sağlayacak nitelikte olup, yeniden satış fiyatının ve koşullarının sağlayıcı tarafından belirlenmesi 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Bayilik sözleşmesinin 7. maddesinde ise *"Bayi, gerek sözleşmenin devamı süresince gerekse bu sözleşmenin, bu sözleşmedeki nedenlerden herhangi birinin tahakkuku nedeniyle son bulmasından veya Bagfaş'ca iptalinden itibaren 2 yıl süre ile hiçbir şekilde Bagfaş dışında hiçbir özel veya tüzel kişinin imal veya tedarik ettikleri*

kimyevi gübreyi satamayacağı gibi kendisi de imal ve tedarik edemez. Ayrıca bir başka bayiden de alamaz ve bu işleri yakınları veya üçüncü şahıslar vasıtası ile de doğrudan ya da dolaylı yapamaz, yaptırılmaz." denilmektedir. Böylece bayi; anlaşma konusu malları sadece sağlayıcıdan almayı, sözleşme süresince ve sözleşmenin sona ermesinden itibaren 2 yıl sağlayıcının rakiplerinin ürünlerini satmamayı ve sağlayıcıya rakip olmamayı taahhüt etmektedir. Bu durum, markalar arası rekabetin kısıtlanması sonucunu doğuracak niteliktedir.

Sözleşmenin 7. maddesinin devamında yer alan "*...Bayi Şirketin muvaffakati olmadan Şirketin diğer bayileri veya herhangi bir başka bayi ile gübre alış veriş yapamaz, aynı şekilde şirketin yazılı muvaffakati olmadıkça kendi bölgesi dışındaki bölgeye de satış yapamaz...*" ifadeleri ile bayinin satış yapabileceği bölge belirlenmiş, bölgesi dışında satış yapmayacağı hükme bağlanmıştır. Bayilik sözleşmesinin düzenlendiği dönemde bayilerin satış sahalarının ve diğer bayilerle olan ilişkilerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan genelgelerle düzenlenmesi nedeniyle bu hüküm uygulama alanı bulamamıştır. Ancak, 21.9.2001 tarih ve 24539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile 1.1.2002 tarihinden itibaren bu yöndeki düzenlemeler yürürlükten kalkmıştır.

Bagfaş Bayilik Sözleşmesi'nin 7, 8, 10, 17 ve 18. maddelerinde yer alan düzenlemeler 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki rekabet ihlallerinden olup, 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım ve 1997/4 sayılı Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına ilişkin Grup Muafiyeti Tebliğleri ile muafiyet tanınan sınırlamaları da aşan niteliktedir. Bu nedenle bayilik sözleşmesi bu Tebliğler kapsamındaki muafiyetlerden yararlanamamakta, ancak muafiyet talebi çerçevesinde sözleşmenin aynı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen bireysel muafiyet şartları açısından incelenmesi gerekmektedir.

Dosya mevcudu bilgilerden, anılan sözleşmenin bireysel muafiyet şartları açısından incelendiği, ancak bayinin satış fiyatlarının ve koşullarının Bagfaş tarafından belirlenmesi hükümlerini içermesi nedeniyle, Kanun'un 5. maddesine aykırı olduğu, dolayısıyla söz konusu bayilik sözleşmesine bireysel muafiyetin de verilemeyeceği anlaşılmıştır.

Bu çerçevede, Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan anılan sözleşme maddelerinin, 1997/3 sayılı Tek Elden Dağıtım ile 1997/4 sayılı Tek Elden Satın Alma Anlaşmalarına ilişkin Grup Muafiyeti Tebliğlerine uygun olarak değiştirilmesi halinde bu Tebliğler kapsamında grup muafiyetinden yararlanılabileceği kanaatine ulaşılmıştır.

H.2.2. Bildirim Süresi Bakımından Değerlendirme

Rekabet Kurumu'nun, Bagfaş'a gönderdiği, 9.12.1998 tarih ve 2507 sayılı yazıda özetle; "Rekabet Kurumu Teşkilatının Oluşmasından Sonra Teşebbüslerin ve Teşebbüs Birliklerinin 4054 sayılı Kanun'dan Doğan Hak ve Yükümlülüklerine İlişkin Tebliğ" in 3. maddesinin "Teşebbüslerin, 5.11.1997 tarihinde varolan 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamındaki her türlü anlaşma ve kararları, 5.11.1997 tarihinden başlayarak en geç 6 ay içinde Kurumumuza bildirilecektir" hükmünü amir olduğu, Kurumumuz kayıtlarının tetkikinde söz konusu altı aylık sürenin dolduğu 5.5.1998 tarihi itibarıyla Bagfaş tarafından herhangi bir muafiyet ve/veya menfi tespit başvurusu yapılmadığının anlaşıldığı, bu çerçevede esasen 5.5.1998 tarihine kadar

bildirilmesi gereken Bagfaş'ın bayileriyle ve/veya diğer teşebbüslerle akdettiği 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan sözleşmelerin aynı Kanun ve Tebliğ hükümleri çerçevesinde değerlendirilmek üzere, 7 gün içerisinde Kurumumuza gönderilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bagfaş tarafından gönderilen ve Kurumumuz kayıtlarına 14.12.1998 tarih ve 3966 sayı ile intikal eden cevabi yazıda; şirketlerinin gerek bayileriyle gerekse Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği (TKKMB), Tariş gibi kuruluşlarla yaptığı anlaşmaların, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ve Kurumumuzun 1997/2 ve 1997/6 sayılı Tebliğleri kapsamına girmediği, bu sebeple bir başvuru yapılmadığı belirtilmiştir. Ayrıca, ek olarak bayi ve TKKMB sözleşme örnekleri sunulmuştur.

Ancak yapılan inceleme sonucunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan bildirim konusu bayilik sözleşmesinin, 19.10.1998 tarihinde düzenlendiği, anılan Kanun'un 10. maddesi birinci fıkrası uyarınca, söz konusu sözleşmenin 19.11.1998 tarihine kadar Kurumumuza bildirilmesi gerekirken, 14.12.1998 tarihinde geç bildirildiği anlaşılmıştır. Bayilik sözleşmesinin süresi içinde bildirilmemesi nedeniyle gerek Bagfaş'a gerekse 19.11.1998 tarihindeki Bagfaş Yönetim Kurulu üyelerinin her birine para cezası verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır

İ- SONUÇ

1- a) Bagfaş Bayilik Sözleşmesi'nin 7, 8, 10, 17 ve 18. maddelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğuna, dolayısıyla söz konusu bayilik sözleşmesine Kanun'un 5. maddesi uyarınca muafiyet tanınamayacağına,

b) Kanun'un 4. maddesi kapsamında olan bu sözleşme maddelerinin değiştirilmesi halinde, Rekabet Kurulu'nun 1997/3 veya 1997/4 sayılı Tebliğleri kapsamında grup muafiyetinden yararlandırılmasına,

c- i) Bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve bu süre içinde, öngörülen düzeltmelerin yapıldığına dair belgelerin Kurum'a sunulmasına,

ii) Aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurulumuzca öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında soruşturma açılacağına ve aynı Kanun'un 16 ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağına taraflara bildirilmesine;

2- Bagfaş Bayilik Sözleşmesi'nin süresi içinde bildirilmemesi nedeniyle;

a) Bandırma Gübre Fabrikaları A.ř.'ne, 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi 1. fıkrasının (c) bendi ve 2002/1 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği uyarınca 1.454.027.000.- TL.,

b) 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3. fıkrası ve 2002/1 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği uyarınca, Bandırma Gübre Fabrikaları A.ř. Yönetim Kurulu'nun 19.11.1998 tarihindeki üyeleri olan Recep Gençer, Yahya kemal Gençer, Ahmet Gençer, Osman Bubik, Kemal Cantürk, Recep Ördেকçi ve Zekai Gümüşdiş'in her birine 145.402.700.'er-TL. para cezası verilmesine,

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.